

POFAJAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

1. číslo

Budyšin, januar 1972

Lětnik 92

Hrono na měsac januar 1972

„Mój čas, Knježe, steji w twojimaj rukomaj“

Prjedy hač změješ tutón Pomhaj Bóh we swojimaj rukomaj, budu zawěšće přenje lópjena protyki zaso wottorhane.

Čas!? Naše žiwjenje je zwjazane z nim. Hdže su lěta wostale? Tež tutě lěto zaso chwata — ke koncej. Potajnstwo časa!

Augustin raz praji: „Hdyž so mje nchtó njepraša, što čas je, tak to wěm. Hdyž pak dyrbyju to někomu prajić, tak to njewěm!“ Přeco zaso je wón so prócowal, wo tym přemyslować. Tež my mamy wokomiki, w kotrychž rozmyslamy, kak to z našim časom, žiwjenjom a swětom steji. Wězo přińdžemy tež my k wuprajenjam — mudrym abo mjenje mudrym: „Nimam časa!“ — „To zaleži na času!“ — „Čas je zły!“ atd. Wjele mudrych čłowjekow bě a je, kiž su sej swoje słowa wo wjele bóle přemyslowali, kiž pak su tež jenož wěste aspekty časa wopisali.

To pak je jasne, zo je čas runje tak hluboke woprijeće kaž žiwjenje same. Kóždy pak, tež najjednorši z nas, zrozumi zmysl časa — mjenjucy swoju samsnu časnosć a časnosć wšitkich wěcow.

„Kolo časow so wjerći...“, tak najskerje budžemy lětsa w domiznje našeho Handrija Zejlerja, we Łazu, spěwać, hdyž so tam na naš Serbski cyrkwinski džen zeńdžemy.

Kolo časow — běh časa — naš dońt. Njemóžeš so tomu wuwinyć, hač sy mudry abo mjenje mudry, bohaty abo mjenje bohaty, tež hdyž prajiš, zo će njenastupa.

Čas je naša nadžija. Čas je tež naše zadwělowanje. Čas je špihel, w kotrymž wěčnosć widžimy.

Potajnstwo časa.

Za nami leži zańdženosć, a ju jenož hišće tak daloko mamy, kaž mamy ju přitomnu. Před nami leži přichod — wo kotrymž so praji, zo słuša nam —, ale jón tež jenož tak daloko mamy, kaž mamy jón přitomny. W našich rukach leži jenož tón mały wokomik přitomnosće.

Henrik Pontoppidan

Čłowjeske dźěci

Při rjanym wjedrje jědžeštaj raz dwaj čłowjekaj přez šěroki fjord, kotryž bě tak jasny kaž špihel.

Jedyn z njeju bě wulki, ale pochileny starc z dołhej slěbrozłotej brodu. Wón tam sedžeše a dźeržeše ze swojimaj koscatymaj rukomaj kij, kaž jón muž rady ma při wuchodžowanju. Bjez pohibnjenja hladaše pod

Zašłosć mamy přez spominanje a přichod přez wočakowanje.

Što pak je přitomnosć? Přeco jenož tón wokomik, kiž je hižo napólot wot zašłosće spožréty. Přitomnosć njemóžeš dźeržeć.

Tak njeje ničo w našich rukach. Što so nam tola tak wšo drugeho njepraji?! Po puću smy, a w druhich rukach steji „naš čas“. „Ja nimam časa!“

„Mój čas, Knježe, steji w twojimaj rukomaj!“ Hluboke spóznaće a hluboka mudrosć. Čas je dar — a to Boži! Bóh jón da a wza. W našich rukach leži to aktiwne „Haj“ abo „Ně“ k tuteju wulkosći Boha a k tutomu nadawkej.

Štóz poselstwo Chrystusa přiwza, ma hižo kusk wěčnosće. Tutón njeje wjace na hońtwje za časom a „žiwjenjom“. Za toho je přitomnosć poľna wěčnosće.

Štó wě, hač njejsmy wěčne žiwjenje zhubili, kiž nam woprawdžitu přitomnosć posrědkuje?!

A hišće něšto: „Kolo časow so wjerći“ — njechamy to wopak zrozumić! Čas so njewospjetuje — tež hdyž to so husto w rěčach tak praji. Wón chwata dale — ke koncej. Čas ma směr doprědka — přeco nowe twori. Čas njeje bjez zmysla. Jeho zmysl — wumóženje.

Wón ma potajny cyl — Bože kralstwo.

W nim so plódzi nowa woprawdžitosć — nowe stworenje.

Je to njewšědny wuznam kóždeho wokomika časa, zo so w nim rozsudži a zo so w nim nad nami — nad našim wěčnym přichodom — rozsudži.

Tak budu lópjenska našeje protyki wjace hač jenož lisíki. Bóh, kiž njeje na čas zwjazany, nas wobdari z časom, kiž je postajeny wot wěčnosće, a nas powoła, do tutoho časa aspekty wěčnosće přinjesć a wěčnosć transparentnu činić — sprawnosć, lubosć, runoprawosć...

Přez to hagle je naše žiwjenje žiwjenja poľne. P. W.

na ramjenju nachribjetnik. Na přeni wokomik činještaj začisć rjemjeslnikow abo pućowacych misionarow. To běštaj — Bóh Knjez a swjaty Pětr.

Łóźnik, kotryž čolm přez fjord wjeslowaše, steješe ramjenity, čerwjeno brodaty a hladaše ze smějkoťanjom na tuteju spodziwneju pućowarjow.

„Čert wě, ja njemóžu sej wumyslić, što wój poprawom chcetaj, do braj čłowjekaj“ —, započa wón rozmoľwu.

„Prajtaj mi, njeje tu žanoho srědka přečiwu zaklatej smjerći a čertowstwu?“

„Woni praja, zo tu ničo druge njeje hač zaklata smjerć a same djabolstwo. Ani kapki dešća za cyle pjeć měsacow njeje padnyło, zo byštaj wědžaloj, do kajkeje nuzy staj přišloj. Hdyž chcetaj moju radu přijimać, to džitaj radšo na druhu stromu, wój so hewak samaj do njezbožža podataj, prjedy hač móžetaj so jedyn Wótčenaš pomodlić. Woni tam mrěja wodnjo a w nocy. W cylej wokolinje njeje dostać ani najhubjeńši kusk chłěba.“

„Tuž dyrbimój runje tam hić“ —, wotmoľwi swj. Pětr. Sedžo ruce na koleni zaprětej, kolebaše so tam a sem a hladaše pytajo wokoľo sebje. „Zwjetša so tajcy wbozy ludžo hromadža wokoľo Božeho słowa.“

„K čertej z Božim słowom, dobry čłowjeće, z tym so chudži ludžo njenasycá. Jelizo Bóh Knjez njemóže jim šwarny dešć dać, tajki tróšt njech sej zalutuje.“

„Čehodla takle haniš?“ přetorhny jeho swj. Pětr, dokelž bě slyša, kak bě Bóh Knjez hluboko zdychnył při słowach rybaka. „Spominaj na swoju zbóžnosć, čłowjeće!“

„Na moju zbóžnosć? Ta mje ničo njestara. Bóh Knjez, kotryž móže přihladować, zo je čłowjek bóle martrowany a wjace čerpi hač zmij, zo w swojim smjertnym hłodže jě korjenje a skoru, tón njeje tajki, kajkehož sym sej ja Boha předstajał. To čí jenož praju, hdyž móže Bóh z nami na zemi takle zachadžeć, hdžež smy tola jenož maľu chwilu, to móžeš sej předstajić, kak budže nas chłostać a martrować tam we wěčnosći.“

Swj. Pětr so z njemdroscu wottfawsowaše. Jeho wobličo so začerwjeni. Jenož sčězka so w swojim hńěwje wobknježeše a rjekny:

„Njech twój jazyk njezawjedže twuju wutrobu, mój přečelo! Njezabudž, zo móže njebjeski Wótč twoje słowa slyšeć.“

„Tak? Móže? To ja njewěrju. Mi chce so zdać, zo je Bóh Knjez hlučchi na naše skórzby a woľanja. Hdy

[8 465/76]

7 4° 66/22-23

by wón trochu wutrobu měl, by so nad našej nuzu smilil.“

„To ja slyšeć njemóžu!“ zarzeji swj. Pětr a chceje z ławki postanyć, ale Bóh knjez jeho hrabny za ramjo a jemu mjelčo šeptny:

„Čicho, Pětrje!“ — Pětr so zaso sydney na swoje městno a započa čicho so modlić. Bórže běše čolm při brjoze, a pućowarjo wustupichu.

Bóh Knjez a swj. Pětr džěštaj po wijacej ščežce, a po někotrych kročelach wuhladaštaj hrózbne znamjenja suchoty a hłodu.

Na dalokich polach njebě žaneje trawički widžeć. Zemja měješe napohlad, kaž by ju woheń přešoł. Samo najmjeńši wětřík zběhaše ze zemje dušacy proch. Přez tutón proch swěćeše slóncó kaž tajki wulki krawny měsac. Cyły horicónt bě polny čerwjeneho kura.

Po polach ležachu rozmjatane zbytki slaknjenych zwěrjatow a suche kosće, kotřež běchu na slóncu wusmahnyle. Wokolo létachu swity rubježnych ptakow, kotřež pytachu swoje wopory.

Na wšem ležeše hłuboka čišina. Wšitko činješe zacišč, kaž by mortwe było. Bórže dońdžeštaj pućowarjej do wsy, a tu bě napohlad hišće žalostniši. Z kóždeje chěže smjerdžeše smjerc. Z někotrych domow bě zadwělowane wołanje slyšeć. Na dróhach ležeše wjele zahinjenych čłowjekow.

Hdyž swj. Pětr tule nuzu widžeše a styskne modlitwy slyšeše, jemu wutroba mjakny. Wón so na swojeho Knjeza wobroći a praješe:

„Knježe, wotwobroč swj. hněw wot tutej njezbožownych ludži!“

Ale Bóh Knjez hladaše dale před sobu ze swojim njewuslédžomnym wobličom, kaž by njeslyšał słowa japoštoła, a džěše dale mjez wočich-njenymi domami a bédnymi ludžimi.

Na kóncu dońdžeštaj do cyrkwe, kotřejež mjedžane zwony běchu w poslednich měsacach džen a nóc klinčale, prošo wo Božu lubosć.

Hizom při durjach widžeštaj wulku hromadu zahinjenych wobohich ludži. Nutřka hać k wołtarjej bě wšo polne, a cyły Boži dom šumješe z wołanjom a skorženjom. To bě, kaž bychu wšitcy mortwi pohrjebnišća ze swojich rowow zestawali a so w cyrkwi zešli. Ze wšitkich ławkow zběhachu so kosćate ruki k njebjy, a z hłubokich wočow wudžěraše zadwělowanje. Duchowny na klětce wołaše k pokuće.

Swj. Pětr smilil so nad nuzu a wobroći so na swojeho Knjeza: „Knježe, Knježe! Smilil so nad nimi! Slysíš, kak woni žalosća a so modla?“

Bóh Knjez zaso steješe, kaž by tute słowa njeslyšał. Hdyž modlitwy přeco móćnišo klinčachu, zawoła Pětr znowa:

„Knježe, budž jim smilny!“

Tuž pohlada Bóh Knjez na Pětra a rjekny:

„Pětrje, Pětrje, ty rěčiš kaž tamny rybak we łódzi. W tutym padže njech so stanje twoja wola, dokelž chcu, zo by spóznał, štož njewidziš.“

Wonaj wopuščijstaj cyrkej, a hdyž běštaj na hórku přede wsu přišloj, zběhny Bóh Knjez swojej ruce. W

tym wokomiku započachu so na horicóncě hromadzić wulke, čémne mróće, kotřež slóncó začémnichu, a hnydom poča kapać.

Bórže liješe so dešč.

Přez štyri njeđzele padaše dešč na wusušenu zemju. Najprjedy so z zelenichu bahnišća. Rěčki a rěki přiběrachu. Na štomach jewjachu so nowe pupki. Škowrončki so wróćichu. Škórca a zyby (Fink) započachu spěwać. Za krotki čas běchu pola a zahrody zelene. Hdyž bě nazyma přišća, bě cyły kraj polny bohatych plodow.

A w tutym času wróćijstaj so Bóh Knjez a swj. Pětr do tamneje wo-

Krasna cyrkej w Pécsu (Mađarska). Jejne najstarše džěle sahaja wróćo do 5. lětstotka; su potajkim na 1 500 lět stare.

koliny. Wšudžom mjějachu ludžo polnej ruce džěla, wšě te bohate dary zběrać. Na wšitkich dróhach widžeštaj pućowarjej wozy z krasnymi žnjemi a na nich smějace holcy a džiwich hólcow, kotřež hromadže harowachu.

Hólcy zběhachu bleše z palencom, a hdyž přijědžechu nimo pućowarjow, wołachu:

„Strowosí, starcaj!“

Hólcy bjerjechu hólcow za ramjo a spěwachu.

Ale ze žanoho erta njebě słowčka džaka Bohu Knjezej slyšeć, ani Jeho mjeno so njemjenowaše.

„Rozumiš nětík, Pětrje?“ woprašá so Bóh Knjez.

Pětr pak njewotmołwi, a džěštaj dale po wsy.

Tam sedžachu žony před čistymi domami, pijachu kofej, bjesadowachu a so smějachu. Wosrjedž wsy bě wulka nowa korčma natwarjena z wosebitej stwu za kartyhraće a ze žurlu za rejwanje.

Hromada pjanych muskich sedžeše w hosćencu. Woni sakrowachu a so wadžachu.

Nihdže we wsy so njewurjekny Bože mjeno a njebě džakowanje slyšeć.

„Sy nětík rozumiš, Pětrje?“ woprašá so Bóh Knjez.

„Knježe“, Pětr sčicha wotmołwi a schilil woči k zemi. Na kóncu přińdžeštaj k cyrkwi, kotřejež mjedžane zwony běchu cyłu wosadu wołaše k modlitwje a džakowanju Bohu, ale jenož mała horstka starých žonow a jedyn chromy chudak tam we ławkach sedžachu. Duchow-

ny steješe na klětce a běše polny starosćow. Swojej ruce bě puščil a hłuboko zdychowaše.

„Ja wam praju, drozy přećeljo, Bóh Knjez čaka, zo byšće so k Njemu wobročili. Čehodla sće na njeho zabyli? Wón je tola waš Wótc.“

A hdyž běštaj pućowarjej z Božeho domu wustupiloj, rjekny Bóh Knjez:

„A nětiko, Pětrje?“

Pětr padny ke Knjezowymaj nomaj a rjekny:

„Knježe! Knježe!“

Henrik Pontoppidan narodži so w lěće 1858 w Jutlandže we farskim domje. Wěsty čas bě za wučerja na ludowej uniwersiće, štož jemu zmóžni, lud derje spóznać. Bórže pak so wěnowaše polnje literarnemu džělu a bu znaty spisowacel. Jeho džěla so wuznamjenja z hłubokosću a wótroscu mysli. W lěće 1917 dósta Nobelowe myto.

Kalendarz ewangelicki 1971 — Swobodnje po pólskim přetožku

Lutherski swětowy zwjazk

Wy wěsće, zo měješe Lutherski swětowy zwjazk loni w Ewianje při Genfskim jězoru wulki zjězd, na kotrymž so nahladna ličba z NDR wobdžěli, mjez nimi tež naš njeboh krajny biskop D. Noth.

W septembru běše zastupnik tuhoto zwjazka pola nas, mjenujcy farar Pawoł Hansen DD, danskeho naroda, nětík w Genfje nawoda europskeho sekretariata za cyrkwinske zhromadne džělo.

Wo jeho wopyće w Drježdžanach a w Budyšinje sće snano rozprawu w němskimaj časopisomaj „Der Sonntag“ abo „Die Kirche“ čitali. Tam pak ničo wo tym njesteješe, zo je wysoki hósć na našim Krajnocyrkwinskim zarjedže w Drježdžanach wuraznje wo to prosyl, něšto wo ewangeliskich Serbach zhońić. Pólski ewangelisko-lutherski biskop dr. Wantuła běše jemu před lětami wo nas powědał.

Bohužel njebě chwile, našemu hósćej něšto ze žiwjenja serbskich ewangeliskich wosadow pokazać. Wyši krajnocyrkwinski rada von Brück běše jeho jězbu do Ochranowa (Herrnhut) tak zřadował, zo móžeše pol hodžiny na Bukečanskej farje přebywać, hdžež jemu naš bratar farar Gerat Lazar ze stawiznow a přítomnosće ewangeliskich serbskich wosadow něšto rozprawješe. Při tym móžeše hósć tež někotre pokazki serbskeje literatury a wuměštwa widžeć. Dr. Hansen měješe za wšo wulki zajim a je sej rady nastawk z pjera fararja Lazara sobu wzał, kotryž je so před lětami w němskim časopisu wo Serbach wozjewil. Na tajke wašnje je Lutherski swětowy zwjazk tež něšto wo Serbach zhońil.

Pomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow. — Wuchadza jónkróc za měsac z liscencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisće: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-3215).

Nowolětny postrow nam ewangelskim Serbam z ČSSR

Lubi serbscy bratřa a lube sotry we Lužicy!

Hišće tak dołho njeje, zo sym přez bratra seniora K. P. Lanštjaka přišoł do wosobinskih stykow z Wašimi předstejerjemi, předewšëm z bratrom superintendentom Wirthom z Njeswačidla. Spominam wosebje na lube zetkanje we februaru lěta 1968, hdyž sym so móhl ze swojej mandželskej wobdzělic na Wašim Kublanskim dnju w Budyšinje a sym směl spóznać někotre Wašich ewangelskich a katolskich wosadow.

Džensa chcú Was bratrowsce postrowić na proze noweho lěta. Kak bych móhl to činić hinak hač z Božim słowom?

Jedyn z tych sydom jandželow wjedžeše mje w duchu na wulku a wysoku horu a pokaza mi to wulke město, tón swjaty Jerusale, kotrež běše dele přišlo z njebjes wot Boha a měješe Božu krasnosť, a jeho swětło běše podobne na najkrasniši kamjeń, kaž na jasny kamjeń jaspis. Wone měješe wulke a wysoke murje, měješe dwanaće wrotow, a mjena napisane tych dwanaće rodow Israelskich dźeći.

Wot ranja běchu tři wrota, wot polnocy tři wrota, wot poldnja tři wrota, wot wječora tři wrota.

(Ze Zjewjenja Jana)

Swět, w kotrymž smy žiwi, ma doł hišće wjele mjezow, kotrež jón

Přijimajće, lubi bratřa a lube sotry, wutrobne přeča

Božeho škita,
wodženja Božeho Ducha
a zohnowanja Jězom Chrysta

za cyłe nowe lěto 1972

wote mnje,
wot Wašich mnohich přečelow w ČSSR,
wosebje pak wot Čěskobratskeje ewangelskeje cyrkwy
w Čechach a na Morawje.
Bóh Knjez budž z Wami!

Vlastimil Sláma, konsenior
a předsyda Zwjazka čěskobratskeho
ewangelskeho duchownstwa

My njeprědujemy so samych, ale Jězom Chrysta, zo je wón Knjez

(Hrono na lěto 1972)

Wězo móže jeniče Jězus Chrystus srjedžišćo našeho přédowanja być.

Přečož w žanym druhim njeje zbožnosť. Žane druge mjeno pod njebjom njeje čłowjekom date, w kotrymž móhli zbožni być, chiba jenož mjeno našeho Zbožnika Jězom Chrysta.

Hdže dyrbjeli hić, na koho dyrbjeli posłuchać? Jenož naš Knjez a Wuměstnik ma słowa wěčného žiwjenja. My wěrime a wuznawamy, zo je wón Chrystus, zo je wón Syn žiweho Boha.

Njech ma swět wot časa japoštoła Pawoła sem tole přédowanje za njerozumne a směšne, my pak budžemy dale križowaneho Chrystusa přédowac. Za čas Pawoła so Židza na tuto přédowanje hněwachu, a wučenym Grjekam bě wono sama hłuposć.

Zbožne, wěčne žiwjenje njeđosta- nje so nam přez rjanosć swěta a při-

dzěla do wšelkich ludow a narodow. Wón je polny tajneje, ale tež zjawneje nuzy a njewě sej rady dla čemnoty nječłowjeskosće a winy. Jězus to je, kotryž nam w tutym swěće pokazuje puć do Božeho kralestwa, do noweho Jerusalema. Tam je čma hrěcha wuhnata z Božej přítomnosću. Z Jězusowym woporom su spalene wšitke ploty, kotrež čłowjekam zadžewaju, zo bych u zjednoćeni byli w smilnosći a w prawdže.

Jenož jedyn plót wostanje hač do wěčnosće. Tutón dźěli wěrnosć wot lžě, sprawnosć wot njeprawdy, wusprawnjene nowe žiwjenje we wěrje do Jězom Chrysta wot ludarskeho a prózdného farizejstwa.

Na wšitke štyri strony swěta je Jězus přełamał plót, zo by přistup był wot smjerće k žiwjenju. Štyri króc wjedu troje wrota do Božeho města, do noweho Jersalema – z ranja, z polnocy, z poldnja a z wječora, zo by kóždy, kiž wěri do Chrystusa, měl swobodny přistup do Božeho kralestwa.

Ma naše žiwjenje někajki zmysl?

Mamy hišće někajku možnotu k nowemu žiwjenju z Bohom a z čłowjekom?

Jězus je tón puć. (Jana 14,6)

Jězus je durje k wowcam. (Jana 10,7)

Chrystus je naše žiwjenje. (Kol. 3,4)

Budžmy jeho swědcy wšudžom, hdžež stejimy.

rody, tež nic přez najkrasniše wuměstnowo hudźby, molerstwa, architektury, tež nic přez najsprawniše wučby dobrych a mudrych čłowjekow, ale jeniče přez Chrystusa, kotrehož je Bóh do swěta pošal, zo bych u wšitcy, kiž do njeho wěrja, zhubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli.

Žadyn druhi hač jenož Chrystus je nas zhubjenych a zatamanych čłowjekow wumóhl a dobył ze wšitkich hrěchow, ze smjerće

a čertowskeje mocy nic ze zlotom abo slěborom, ale ze swojej swjatej a drohej kreju a ze swojím njezawinowanym hórkim čerpjenjom a wumřěcom.

Tuž nima křesćanska cyrkej ničo druge činić, hač Boži ewangelij čisty přédowac. Wěra přiđže přez přédowanje, přédowanje pak přez Bože słowo. Bóh je prikazał, luděj přédowac, zo je Chrystus tón wot Boha postajeny sudnik žiwych a mrtwych.

Potajkim hesło za lěto 1972:

Jězusa přédowac. Ničo dale!

To je jasne!

Je to zawěrnje tak cyle jasne!

My mamy Jězom Chrysta přédowac. To drje tola njerěka, zo mamy jeho słowa jenož přédčitać wosadže.

Přédowanje drje tola rěka, zo su nam Jězusowe słowa přez naš rozum a našu wutrobu přešle a zo potom ze swojimi słowami za naš čas Jězusowy tróšt a slubjenja dale dawamy.

Posłucharjo pod klětku dyrbjaja ze stróželimi spóznać, zo njejsu jenož farizejscy a pismawučeni tehdomnišeho časa mjenjeni, ale nas džensa to nastupa, hdyž Jězus praji:

Běda wam, kotřiž so wy zwonka drje zdaće prawi być, ale znufka sće polni jebanstwa a zlóšće.

Běda wam, kotřiž chceće druhich wodzić a sće tola sami slepi.

Běda wam, wy zaslepjeni, kotřiž wy kuntwory cydžicie a kamele spóžeraće.

Kemšer dyrbi z přédowanja swój čas a sebje spóznać.

Ma naš čas tež swojich „farizejskich a pismawučenych“?

Předar ma z Božim słowom čertej a jeho skutkam napřečo stupac. Čertowske skutki to su, hdyž je měr na zemi stajnje wohroženy, zo su wójny džensa na zemi a zo so sami dyrbimy přichodneje wójny bojeć. Tuž budžemy so na přédowanju z politikou a politikarjemi zaběrać dyrbjec.

Wbozy čorni čłowjekajo w Africe a w Americe maju wjele čerpjeć, jenož tohodla, zo maju čornu a nic běhu kožu. Je tale rasowa njeprawda ta jenička křiwdna na zemi? My budžemy so na přédowanju dyrbjec zaběrać ze socialnymi prašenjemi.

Přédowanje čisteho ewangelija! To je nuzne. Cyle wěsće! Wšo přédowanje pak budže podarmo, jelizo wone njeđže z wutroby do wutroby.

A hišće jedne prašenje:

Dosaha to, zo sy njespokojom z njeđželskim přédowanjom,

zo je přewučene,

prezastarske,

cuze našemu časej a swětej,

bjez lubosće,

bjez praktiskich pokiwow!

Dosaha tale njespokojnosť?

Snano docyla wjace to njeđželske přédowanje tak rozsudžace njeje kaž twoje wuznaće na wšědnym dnju, hdyž so tebje twój kolega praša:

„Wěriš ty so Boha?“

a ty jemu skrótka wotmołwiš: „Haj!“

Twoje słowa, twoje skutki njech přėduja w lěće 1972 Jězom Chrysta.

W.

Ochranowske hesła (Herrnhuter Losungen) su lětsa 242. raz wušle. To rěka, zo z lěta 1731 porjadnje kóžde lěto jako čišćana knižka so wudawachu – w našim času we wjace hač 20 wšelkich rěčach.

Lětsa su tute hesła 100. raz wušle w českej rěči. Br. farar Hloušek z Rovenska (ČSSR) nam knižku připosła ze serbskim wěnowanjom:

Bratřa smy po wěrje do Jězom Chrysta,
w lubosći k serbstwu
a wšemu słowanjstwu

Nowa Wjes pola Klukša:

W kruhu swojeje wulkoswójby swjećeštaj Hermann Friedrich Max Schröter a Hanna Christiana rodžena Lahdžic swój dejmantny kwas.

Jubilaraj staj strowaj a čilaj, a bohate kwěćele wo tym swědčachu, zo so wulki kruh z džakownosću a wjesošću na kwasny džen a na jubilarow dopomni. Jubilar bě swoje žiwe dny w Nowšćanskej fabrice, hdžež je so wot dželačerja hač na wjednika fabрики skwalifikował. Wón swoje dželo přeco lubowaše, a rady so wo jeho skutkowanju do lěta 1950 rěči.

Jubilarka měješe přeco doma nadosć džela. Tola bě tež wučerka za ručne dželo w šuli.

Tež tute 60 lět njeběchu poľne wjesela. Hišće w zašlym lěće dyrbejštaž so čornu drastu wobľeakač, jako cyle njenadžicy jeju hakle 60lětny přichodny syn zemrě.

Njeh Böh jubilaromaj strowotu a měny wječor žiwjenja spočči. Serbja tutymaj čitarjomaj „Pomhaj Böh“ lubje ruce tloča.

Poršicy. Póndželu, 12. julija 1971, zemrě w Budyskej chorowni serbski kantor Robert Pětrik. Štwórtk, 16. 7. 1971, bu jeho smjertne čelo na Kubšičanskim nowym pohrjebnišču k poslednjemu mřej pochowane.

Naš drohi zemrěty je krótko do swojeje smjerće (7. 6. 1971) wo swojim žiwjenju tole napisał:

Ja so narodžich 16. 3. 1898 w Lipiču pola Minakata. Mojej staršej: August Pětrik, žiwnosćer w Lipiču a Emma rodž. Makačec.

Dokelž mojej staršej zahe zemrějštaž, je mje mój wuj, kantor Arnošt Pětrik w Hrodžišču, k sebi wzał. Na něhdyšim Krajnostawskim seminarje w Budyšinje dóstach wukublanje za wučerstwo.

Wot 1919 hač do 1947 běch za wučerja w Bošecach. Wot 1947 hač do 1958 běch za kantora a katechetu w Poršicach, Budyšinju, Bošecach a w Budyšinje.

Wot 1952 hač do 1966 sym wučil na Serbskej polytechniskej wyšej šuli w Budyšinje.

Z 1. 9. 1966 podach so na wotpočink. Na serbskich Božich službach w Poršicach a Budyšinju sym hač dotal přeco hišće pišćełe hrał.

Z tutech Božich službow so ja z njebočičkim derje znajach. Při rjanym a njerjanym wjedrje by wón při Krakečanskim rozpuču na mnje čakał. Dobře mysle smój mjez sobu sej rozpominałoj. Wón bě tak znjesliwy a dobroćiwý čłowjek a chcyše rad wšě njedorozumjenja a rozkory wujednać.

Njeh wotpočuje w měrje!

Serbski superintendent

K situaciji Prawosławneje cyrkwyje w Sowjetskim zwjazku a w Ludowej Pólskej

(Pokročowanje z hodowneho čisła)

Potom chcyše redaktor wědźec, hač je so koncil zaběrał tež z džela-wosću ruskeje prawosławneje cyrkwyje. Tu móžeše Bazyli jara nadrobne wotmołwić: „Wuradžowanja

Naš čorny bratr trjeba našeje pomocy

W Južnej Africe je so za 25 lět 1 300 smjertnych zasudženjow wuprajiło a tež wukonjało.

1942–1947 za lěto w přerězku 16 zasudženjow

1947–1962 za lěto w přerězku 60 zasudženjow

1962–1967 za lěto w přerězku 100 zasudženjow

Južna Afrika je kraj z najwjetšej ličbu smjertnych zasudženjow. 47 proc. wšitkich smjertnych zasudženjow na zemi je so w poslednich lětach w Južnej Africe wuprajiło a wukonjało.

1968/69 bě wšědnje na 88 000 čłowjekow w jastwach. Zwjetša běchu to čorni.

187 džeći je so w jastwach narodžiło.

340 čłowjekow je w jastwach wumrěło.

1966 dósta 850 000 afrikanskich chłostanje

1967 dósta 1 000 000 afrikanskich chłostanje

1968 dósta 1 100 000 afrikanskich chłostanje

To rěka, zo bu kóždy 10. čornuch tutoho kraja pochłostany.

koncentrowachu so na tři prašenjowe kruhi: džela-wosć cyrkwyje w Ruskej, jeje wobdželenje na ekumeniskim hibanju a džela-wosć na dobro měra. Referat patriarcha Pimena skićeše njewšědnje zajimawy wobraz wo nutřkownym žiwjenju a wo skutkowanju ruskeje prawosławneje cyrkwyje. Za to někotre fakty: episkopat tuteje cyrkwyje zložuje so z 72 wosobow, mjez nimi 8 metropolitow, 29 arcybiskopow, 35 biskopow. Eksistuje 15 000 wosadow. Skutkuja dvě teologiske akademiji a štyri mješniške seminarije. Z tutech centrow wuńdže w lětach 1945–1971 50 biskopow, 13 teologow z titulom doktora wědomosćow, 53 kandidatow (pola nas doktor jedneje wědomostneje discipliny), wjele profesorow a tysacy wosadnych mješnikow. Studowachu tu tohorunja mnozy zastupnicy prawosławnych cyrkwjow druhich krajow. Wjele Božich domow a druhich cyrkwinskih objektow wobnowichu. Eksistuje zhromadna cyrkwinska pokladnja, a z pjenjez, přez cyrkwe zezběraných a w bance deponowanych, wuplaćuja so mj. dr. mzdy duchowných, štož na přikład w Moskwyje wučini měsacnje přibližnje 600 rublow. Skrótka prajene – cyrkwe ja wo wuměnjach sowjetskeje woprawdžitosće poľne možnosće spjelnenja swojeje misije. Što wobwliwnja pozitivne rjadowanje poměrow mjez ruskej prawosławneje cyrkwyje a sowjetskim knježerstwom? Předejšim fakt, zo je tuta cyrkwe hluboko patriotiska a zo ma wona w swojim wučanju zapřijatu nabožnu motiwaciju hódnoty čłowjeskeho džela a towaršnostnych kontaktow. Tuta cyrkwe wozrodža wo wuměnjach socialistiskeje woprawdžitosće etiske hódnoty křesćanskeje zasady bratrowstwa mjez wěriwymi a nje-wěriwymi kaž tež wojowanja wo socialnu sprawnosć.

Rěčo wo wótcinstwje bych chcył dopomnić na lěta wojny, na rozpality apel tehdyšeho patriarcha Sergiusa a na jeho słowa k narodej: „Předejšim mamy zhromadnu wótcinu a zhromadneho njepřečela.“ Metropolit a pozdžiši patriarch Aleksej přebywaše wšón čas blokady w Leningradže.

Prašany za džela-wosću Pólskeje prawosławneje cyrkwyje Bazyli wotmołwi: „Mamy w Pólskej přibližnje poľ miliona prawosławnych wěriwych, njeličo člonow mješanych

swójbow. Najwjace wěriwych bydli wo wojwodstwach (wotpowěduja našim wobwodam) Białystok, potom Rzeszów a Wrocław, kiž ma 52 wosadow. Mamy štyri diecezy: Warsawsko-Bielsku, kotrejež sym metropolit, wukonjujo zdobom funkciju metropolita cyleje Pólskeje; Białostocko-Gdańsku ze sydłom w Białystoku (biskop Nikanor); Łódzko-Póznańsku (arcybiskop Jurij) a Wrocławsko-Szczecińsku ze sydłom we Wrocławju (biskop Aleksy). Mamy wjace hač 300 wosadow, w kotrychž skutkuje něšto nad 250 mješnikow. W seminarje kubla so lětnje 45 alumnow, a w Křesćanskej teologiskej akademiji studuje 25 našich studentow. Mamy dwaj kloštraž – žónski... a muski...“

Wo poměru napřečo druhim wuznačam rjekny Bazyli: „Naša cyrkwe je sobustaw Ekumeniskeje rady, do kotrejež słuša wosom cyrkwjow. Hižo to wobswědča korektnosć tutech poměrow. Jeli pak so jedna wo romsko-katolsku cyrkwe, to bych mjez wěriwymi móhl nalčić mnohe přikłady zrozumjenja a zhromadneho skutkowanja. Tole so bohužel njeda prajić wo zwiskach mjez wjednistwami cyrkwjow. Te njejsu nic z našeje winy – dobre. Na kóždy pod lěpše wšak su z Watikanom. Wjedu žiwu korespondencu z wosobami Japoštołskeje stolicy, a hakle njedawno w Moskwyje so přečelnje rozmołwjač z kardinalom Wilebrandom.“

Poslednje prašenje so měrješe na aktualne čěže Pólskeje prawosławneje cyrkwyje. Bazyli w tutym zwisku praješe: „Najchutniša je naleznosć kadrow. W času okupacije zahinychu wšity naši profesorjo, docenća našich kubłaniščow. Zhubichmy něhdy bohatty materielný fundament. W najblišej perspektiwje wočakuje nas wažny nadawk: přeložk nabožnych knihow ze starosłowjanskeje rěče z časow Cyrila a Metoda do džensnišeje pólsčiny, dokelž tole trjebaja naši wěriwi.“

Bych chcył skónčnje jara podšmórnyć, zo wuznawa naša cyrkwe, spjelnjejo swoju nabožnu misiju, zdobom chwalbu Wótciny. Tuta nas wšěch zežiwnja. Chcemy, zo by wona była bohattsja, rjejša. Prawosławnych namołwjamy, zo bychu derje za nju dželałi. A to je naša najswječša winowatosć.“

Katolski Posoł č. 18/19. 9. 1971